

2009. október 8-i, csütörtök

A gazdasági világválság hatásai a fejlődő országokra

P7_TA(2009)0029

Az Európai Parlament 2009. október 8-i állásfoglalása a pénzügyi és gazdasági világválságnak a fejlődő országokra és a fejlesztési együttműködésre gyakorolt hatásairól

(2010/C 230 E/02)

Az Európai Parlament,

- tekintettel a 2009. április 2-án, Londonban tartott G20-csúcstalálkozóra és a globális gazdaságélénkítési és reformtervről szóló nyilatkozatára,
- tekintettel az ENSZ 2000. szeptember 8-i millenniumi nyilatkozatára, amely a nemzetközi közösség által közösen megállapított kritériumokként rögzíti a millenniumi fejlesztési célokat (MFC-k), többek között a szegénység és az éhezés megszüntetése érdekében,
- tekintettel a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap (IMF) 2009. áprilisban közzétett, „2009. évi globális monitoring-jelentés: Fejlesztési vészhelyzet” című jelentésére,
- tekintettel a Világbank 2009. júniusban közzétett, „Globális fejlesztési finanszírozás: A globális gazdaságélénkítés felvázolása 2009-re” című jelentésére,
- tekintettel a pénzügyi és gazdasági világválságról és a fejlődésre gyakorolt hatásáról szóló ENSZ konferenciára és a konferencia eredményének az ENSZ Közgyűlés által, a 2009. július 9-i 63/303. számú határozattal történő jóváhagyására,
- tekintettel „A fejlődő országok támogatása a válságkezelés során” című, 2009. április 8-i bizottsági közleményre (COM(2009)0160),
- tekintettel az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsának 2009. május 18-i és 19-i következtetéseire a fejlődő országoknak a válságkezelés során történő támogatásáról,
- tekintettel a Nemzetközi Valutaalap stratégiai felülvizsgálatáról szóló, 2006. március 14-i állásfoglalására ⁽¹⁾,
- tekintettel Ngaire Woods professzor által a világválságra adott nemzetközi válaszról, valamint a nemzetközi pénzügyi és segélyezési intézményrendszer reformjáról készített tanulmányra ⁽²⁾,
- tekintettel az innovatív finanszírozásról 2009. május 28–29-én, Párizsban tartott konferenciára és a fejlesztési finanszírozásról 2008. november 28. és december 2. között, Dohában tartott nemzetközi konferenciára,
- tekintettel az afrikai pénzügyminiszterek és központi bankelnökök bizottságának - amelyet a válság figyelemmel követésére hoztak létre - 2009. március 17-i, „A válság hatása az afrikai gazdaságokra – A növekedés fenntartása és a szegénység csökkentése” című jelentésére,
- tekintettel a pénzügyi és gazdasági világválságnak a fejlődő országokra és a fejlesztési együttműködésre gyakorolt hatásairól a Bizottsághoz intézett, 2009. szeptember 3-i kérdésre (O-0088/2009 – B7-0209/2009),

⁽¹⁾ HL C 291. E, 2006.11.30., 118. o.

⁽²⁾ A Parlament DG EXPO Szakpolitikai Főosztályának megbízásából készült, hamarosan megjelenő tanulmány.

2009. október 8-i, csütörtök

— tekintettel eljárási szabályzata 115. cikkének (5) bekezdésére és 110. cikkének (2) bekezdésére,

1. hangsúlyozza, hogy a pénzügyi és gazdasági válságot nem a fejlődő országok okozták, de az aránytalan mértékben sújtja őket: drámai módon lassuló növekedéssel és foglalkoztatással, negatív külkereskedelmi és fizetési mérleggel, a nettó magántőke-beáramlás és a külföldi közvetlen befektetések meredek csökkenésével, a hitelekhez és a kereskedelem finanszírozásához való lecsökkent hozzáféréssel, visszaeső hazautalt pénzösszegekkel, az árfolyamok nagymértékű és ingadozó mozgásával, összeomló tartalékokkal, a nyersanyagárak növekvő ingadozásával és visszaesésével, valamint az idegenforgalomból származó bevételek csökkenésével kell szembenéznük;

2. osztja Ban Ki Mun ENSZ főtitkár nézetét, miszerint a pénzügyi világválság fejlesztési vészhelyzetet eredményezett, mivel aláássa, és számos esetben meg is semmisíti a szegénység, az éhezés, az anya- és gyermekhalandóság, valamint az alapfokú oktatás, a nemek közötti esélyegyenlőség, az ivóvízellátás és a köztisztaság terén nehezen elért haladást, ily módon veszélyeztetve az MFC-k elérését, különösen az egészségügyi vonatkozásúakat;

3. mély aggodalommal állapítja meg, hogy ez a válság, amely az élelmiszer- és üzemanyagár-válságot oly szorosan követi, máris jelentős emberi veszteségeket okoz, és messzemenő következményekkel jár a legszegényebb országokban élő kiszolgáltatott rétegekre nézve: várhatóan 23 millióval nő a munkanélküliség, csak 2009-ben 90 millióval több lesz a rendkívüli szegénységben élők száma, veszélybe kerül mintegy 1,7 millió HIV-fertőzött életmentő gyógyszeres kezelése, továbbá évente átlagosan 200 000 és 400 000 közötti számmal nő a gyermekhalálozási ráta 2009 és 2015 között, mely utóbbi az MFC-k elérésére kitűzött céldátum a fejlődő országokban;

4. hangsúlyozza, hogy számos fejlődő ország úgy találja, hogy a válság valamennyi fejlesztési finanszírozási forrásukra kihatott, és hogy nagymértékű külső támogatás nélkül képtelenek lesznek megőrizni nehezen elért gazdasági eredményeiket;

5. felhívja az EU-t, hogy lépjen fel az adóparadicsomok visszaéléseinek, az adóelkerülés és a tőke fejlődő országokból való illegális kimenekítésének megszüntetéséért; felhív ezért egy olyan új, kötelező erejű globális pénzügyi megállapodás létrehozására, amely a transznacionális társaságokat arra kötelezi, hogy automatikusan hozzák nyilvánosságra nyereségüket és befizetett adóikat országonkénti bontásban, így biztosítva annak átláthatóságát, hogy mennyit fizetnek mindazokban a fejlődő országokban, ahol működnek;

6. tudomásul veszi, hogy a G20-ak elismerték, „közös felelősségük a válság szociális hatásának enyhítése a globális potenciál tartós károsodásának minimalizálása érdekében”, és megerősítették meglévő segélyezési vállalásaikat és az új forrásokra vonatkozó ígéreteiket, beleértve a szociális védelem támogatására, a kereskedelem ösztönzésére és az alacsony jövedelmű országokbeli fejlődés megőrzésére szánt 50 000 millió dollárt, a fejlődő országoknak nyújtott válságtámogatás jelentős növelésének részeként, továbbá több forrást ígértek a legszegényebb országoknak szociális védelemre;

7. üdvözlö a G8-vezetők által a 2009. júliusi csúcstalálkozón, az olaszországi Aquilában hozott döntést 20 000 millió dollár adományozásáról vidékfejlesztés és élelmezésbiztonságra;

8. tart attól, hogy a megígért pénzügyi források nem biztos, hogy elegendőek lesznek, lehet, hogy nem csak a legszegényebb országokra és népességi csoportokra koncentrálnak, és felhasználásuk nem lesz elég gyors és rugalmas ahhoz, hogy a fejlődő országok által szükséges javulást eredményezzen;

9. támogatja a G8-vezetők kérését, hogy folytassák le 2010-ben az MFC-kre irányuló politikák nemzetközi felülvizsgálatát;

10. tudomásul veszi az IMF és más nemzetközi pénzügyi intézmények rendelkezésére bocsátott források növelését; üdvözlö a közelmúltbeli IMF reformokat, amelyek többek között prominensebb szerepet szánnak a feltörekvő országoknak;

11. komolyan aggasztja az a tény, hogy 2009. júliusi adatok szerint az újonnan kölcsönzött IMF források 82 %-a jutott európai országoknak, és csupán 1,6 % afrikai országoknak, ami azt jelzi, hogy a rendelkezésre álló források nagy részét lehet, hogy olyan nagy jövedelmű feltörekvő piacoknak és közepes jövedelmű országoknak szánják, amelyek valószínűleg vissza tudják fizetni az általuk felvett kölcsönöket; hangsúlyozza, hogy átmeneti válság idején a fejlesztési folyamatok megszakadása középtávon rombolóbb és tartósabb hatásokkal jár a legkevésbé fejlett országokra nézve, mint amilyen hatásokat a legfejlettebb országok szenvednek el egy korlátozott ideig tartó válság során;

2009. október 8-i, csütörtök

12. felhív az IMF aranytartalékainak eladásából további 6 000 millió dollár összegű, a legszegényebb országoknak nyújtandó kedvezményes és rugalmas finanszírozás gyors végrehajtására; mély aggodalommal veszi tudomásul az IMF becslését, hogy az alacsony jövedelmű országok (bruttó) külső finanszírozási igényeinek mindössze 2 %-át tudja biztosítani, ami rávilágít annak szükségességére, hogy más intézmények és adományozók is biztosítsanak további kedvezményes forrásokat és támogatásokat;
13. sajnálja, hogy míg a válságra adandó hatékony válasz új és nagy mértékű forrásinjekciót igényelne, és a G20 azon ígéretei ellenére, hogy „forrásokat bocsátanak a legszegényebb országok rendelkezésére szociális védelemre, többek között a hosszú távú élelmezésbiztonságba történő beruházások révén és a Világbank sebezhetőségi keretéhez – beleértve az infrastrukturális válságkeretet és a szociális gyorsreagálási programot is – történő önkéntes kétoldalú hozzájárulások révén”, a Világbanknak nem maradt más, mint hogy főként saját meglévő forrásai és eszközei révén reagáljon;
14. úgy véli, a legelső prioritás egész egyszerűen a szegénység csökkentésére irányuló politikák támogatása kell, hogy legyen, úgyelve ugyanakkor az adófizetők pénzének leghatékonyabb felhasználására, amit a fejlődő világban élő minden egyes személy abszolút emberi méltóságának elismerése diktál;
15. úgy véli, hogy a nemzetközi pénzügyi stabilitás szegletköve a tisztességes és kölcsönösen előnyös kereskedelem; megjegyzi, hogy ehhez az EU-nak is hozzá kell járulnia a kereskedelmet torzító támogatások és a kereskedelmi akadályok csökkentése révén, mivel ezek sok kárt okoznak a fejlődő országok gazdaságában;
16. megjegyzi, hogy az „agyelszívás” bármely gazdaság tőkeszerkezetére nézve káros; megjegyzi továbbá, hogy ez a világ számos pontján súlyos és létező probléma, hiszen azok a legjobb és legokosabb emberek költöznek külföldre, akiknek az elvesztését aligha engedhetik meg maguknak a fejlődő országok; felhív ezért a körkörös migrációt ösztönző intézkedések megtételére;
17. mély aggodalommal jegyzi meg, hogy ennek eredményeként a Világbank képtelen volt választ adni számos olyan, a válság miatt különösen sebezhetővé vált országnak, amelyek nem teljesítik a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank (IBRD) vagy a Nemzetközi Fejlesztési Társulás jogosultsági kritériumait, vagy nem felelnek meg a kölcsönvevő hitelképességét és a „jó teljesítési” bizonyítványt megkívánó allokációs modelleknek; úgy véli, hogy ez a finanszírozásban megmutatkozó anomália rávilágít a Világbank irányításával kapcsolatos kulcsproblémákra: az irányítás minimalizálja a kockázatokat az intézmény és nem hitel-feltevő tagjai számára, a rászoruló fejlődő tagországok rovására;
18. hangsúlyozza, hogy a Bretton Woods-i intézmények - főként a jelentőségük, legitimitásuk és hatékonyságuk, valamint a fejlődő országokkal szembeni érzékenységük és reakciókészségük fokozását célzó, az irányításukban végrehajtandó, régóta esedékes reformok elmaradása miatt - képtelenek arra, hogy reagáljanak az alacsony jövedelmű országoknak a válság kezelésével kapcsolatos igényeire; felhív e reformok sürgős végrehajtására;
19. kéri az EU-t és a tagállamait, hogy fontos nemzetközi szereplőkként vállalják a felelősségüket, és lépjenek fel a Bretton Woods-i intézmények szükséges reformjának gyors végrehajtása érdekében, időközben pedig pótolják a G20, az IMF és a Világbank által a válságra adott válaszban mutatkozó komoly hiányosságokat azáltal, hogy gyorsan támogatást nyújtanak a fejlődő országoknak, és biztosítják a gyors folyósítást azoknak az országoknak, amelyeknek az MFC-k elérésére irányuló befektetési külső sokkhatás – nevezetesen az általuk előre nem látott és befolyásukon kívül álló pénzügyi válság – következtében veszélybe kerültek; ennek során az EU-nak és tagállamainak mindenkor szem előtt tartaniuk az elszámoltathatóságra és a segélyezés hatékonyságára vonatkozó legszigorúbb követelményeket, ami a közpénzeknek a kedvezményezett általi felhasználását illeti;
20. komoly aggodalmának ad hangot amiatt, hogy egyes EU tagállamok által nyújtott segélyek reálértéke 2008-ban csökkent; felhívja az EU tagállamokat, hogy 2010-ig sürgősen tegyenek eleget a hivatalos fejlesztési támogatással (ODA) kapcsolatos kötelezettségvállalásaiknak, tekintettel arra, hogy a fejlődő országok többségét súlyosan érintették a pénzügyi világválság következményei;
21. üdvözlözi az EU azon elképzeléseit, hogy azonnali fellépés céljára előreütemez 8 800 millió euró összegű fejlesztési segélyt, költségvetési támogatást és mezőgazdasági támogatást, és hogy az afrikai, karibi és csendes-óceáni (AKCs) országoknak szóló eseti sebezhetőségi FLEX mechanizmuson keresztül 500 millió euróval javasolja támogatni a szociális kiadásokat a fejlődő országokban; javasolja, hogy a költségvetési támogatást összpontosítsák az egészségügy, a tisztességes munka, az oktatás, a szociális szolgáltatások és a

2009. október 8-i, csütörtök

környezetbarát növekedés területére ágazati költségvetési támogatás formájában; sürgeti az EU-t és tagállamait, hogy teljesítsék az MFC-kre vonatkozó EU cselekvési menetrendben rögzített pénzügyi kötelezettségeiket; elismeri a saját felelősség elvét, kiemelve a fejlődő országoknak a saját politikáik, stratégiáik és fejlesztési programjaik kidolgozásában betöltendő szerepét, valamint az EU és partnerei kölcsönös elszámoltathatóságát a fejlesztési eredmények biztosítása tekintetében;

22. felhívja a figyelmet a Parlament ismételt felszólítására, hogy az EDF-et építsék be a közösségi költségvetésbe annak érdekében, hogy biztosítsák az Alap felhasználásának demokratikus ellenőrzését;

23. sajnálja azonban, hogy az EU-Afrika infrastruktúra vagyongazdálkodási alapra szánt 100 millió eurótól eltekintve, az összes többi kiadás már meglévő kötelezettségvállalásokból származik, és nagyobb többletfinanszírozásra hív fel; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a Bizottság hogyan fogja pótolni a költségvetési támogatások mostani előrehozása miatt a következő években keletkező finanszírozási hiányt;

24. hangsúlyozza, hogy az ODA-források nem elegendőek ahhoz, hogy a fejlődő országokban a válság miatt jelentősen megnövekedett szükségleteket a válság mértékének megfelelő sürgősséggel elégítsék ki, és felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyenek eleget nemzetközi kötelezettségeiknek, és továbbra is járuljanak hozzá az MFC-k eléréséhez; felhívja a Bizottságot, hogy sürgősen dolgozzon ki új javaslatokat innovatív finanszírozási mechanizmusokra;

25. hangsúlyozza, hogy nagyobb összhangra van szükség az EU kereskedelmi, költségvetési, éghajlatváltozási és fejlesztési politikái között;

26. javasolja ezért, hogy gazdasági partnerségi megállapodások (EPA) szolgáljanak eszközként a fejlesztési szükségletek kielégítéséhez oly módon, hogy az AKCs-országoknak kereskedelmi előnyt adnak, és ösztönzik az MFC-k elérését, miközben lehetővé teszik az AKCs-országok számára, hogy az érzékeny termékeket és ágazatokat, mint például a befektetéseket és a szolgáltatásokat, kihagyják a tárgyalásokból;

27. minderre tekintettel rámutat arra, hogy az EPA-knak eszközül kell szolgálniuk a regionális integráció megerősítéséhez és az AKCs-országok gazdaságának ösztönzéséhez, és hogy a finanszírozási ígéreteket teljesíteni kell;

28. hangsúlyozza, hogy az Európai Beruházási Banknak (EBB) sokkal aktívabban és átláthatóbban kell részt vennie, élen járva az új finanszírozási mechanizmusok kidolgozásában;

29. sürgeti a Bizottságot, hogy vállaljon vezető szerepet e mechanizmusok – beleértve a mikro- és közepes hiteleket is – gyors fejlesztésében, különösen a kiszolgáltatott csoportok – mint például a nők és a mezőgazdasági termelők – forrásokhoz való hozzáféréseinek biztosítása érdekében;

30. felhívja az EU-t, hogy biztosítsa, hogy megfelelő globális szabályozórendszerek lépjenek életbe egy további pénzügyi válság megelőzése érdekében;

31. felhívja a tagállamokat, hogy tartsák tiszteletben és teljesítsék az ODA-kötelezettség-vállalásaikat;

32. hangsúlyozza a fejlesztés szempontjából a szakpolitikák összehangoltságának fontosságát olyan területeken, mint a gazdaság, a kereskedelem, a környezetvédelem és a mezőgazdaság annak megelőzése érdekében, hogy a pénzügyi és gazdasági világválság még súlyosabb hatásokat gyakoroljon a fejlődő országokban;

33. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamoknak, az ENSZ szervezeteknek, az IMF-nek és a Világbanknak, az IMF-be és a Világbankba az EU tagállamok által delegált kormányzóknak, valamint a G20-országoknak.